

การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจคนรักชา บ้านนาบอน หมู่ 10 ตำบลชัยพฤกษ์
อำเภอเมือง จังหวัดเลย

Operations of Khon Rak Cha Enterprise Group, Ban Na Bon, Village No. 10, Chaiyapruet
Subdistrict Muang District, Loei Province

ปิวิณา ศรีโพธิ์งาม¹ ผกาภรณ์ พินิจวัฒน์²
E-mail: Sb6240307109@lru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจคนรักชา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจคนรักชา บ้านนาบอน หมู่ 10 ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองจังหวัดเลย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบเชิงคุณภาพกลุ่มเป้าหมายได้แก่ ประธานกลุ่ม 1 คน ที่ปรึกษาโครงการ 1 คน เลขานุการ 1 คน สมาชิกกลุ่ม 6 คน รวมกลุ่มเป้าหมาย 9 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่า

การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจคนรักชา บ้านนาบอน หมู่ 10 ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองจังหวัดเลย มีผลิตภัณฑ์ของกลุ่มคือ ชาถั่วขาว ชาผักหวานป่า ชามะขาม ชาถั่วดาวอินคา ชาผักเชียงดา ชาผักไชยา ชาสมุนไพรรางจืด เป็นต้น แต่ขาดการออกแบบบรรจุภัณฑ์ (Packaging Design) ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม และยังไม่สามารถจดทะเบียนโรงงานปลูกกัญชาได้เพราะกลุ่มยังทำหนังสือขออนุญาตโครงการปลูกกัญชาครัวเรือนละ 6 ต้น ไม่ผ่าน ปลูกเป็นเชิงพาณิชย์ได้แต่กลุ่มยังต้องดำเนินการเพื่อสำรวจความพร้อมของผลิตภัณฑ์เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว

คำสำคัญ: การดำเนินงาน คนรักชา วิสาหกิจชุมชน จังหวัดเลย

Abstract

Research on Operation of Krung Rak Cha Enterprise Group The objective of this study was to study the operations of Khon Rak Cha Enterprise Group, Ban Na Bon, Village No. 10, Chaiyapruet Sub-district, Mueang District, Loei Province. Using a qualitative research method, the target groups are: 1 group president 1 project consultant, 1 secretary, 6 group members, total 9 target groups. The instrument used was an in-depth interview form to analyze the data by analyzing the content of the research.

Operations of Khon Rak Cha Enterprise Group, Ban Na Bon, Village No. 10, Chaiyapruet Subdistrict, Mueang District, Loei Province The group's products are hemp tea, wild sweet vegetable tea, horseradish tea, Inca star bean tea, Chiang Da vegetable tea, Chaiya vegetable tea, Rang Jued herbal tea, etc., but lack of packaging design. And still can't register cannabis cultivation greenhouses because the group has still issued a request for permission for a project to grow 6 cannabis plants per household. It hasn't passed for commercial cultivation, but the group still has to do a survey on the availability of products once the permission has been granted.

Keywords: operation, Khon Rak Cha, community enterprise, Loei

ความเป็นมาของปัญหา

ปัจจุบันพบว่า (ธัญญพัทธ์ มุ่งพัฒนสุนทร, 2564) กล่าวว่า ในสภาพการณ์ปัจจุบันเราจะพบว่าปัญหาในเรื่องสุขภาพของคนในสังคมไทยแยลง และสิ่งแวดล้อมก็เสื่อมโทรมลงไปมาก วิธีการผลิตแบบนี้ส่งผลกระทบต่อคน ชุมชน สังคม ในหลายๆ มิติ ไม่ว่าจะเป็น 1) ด้าน สุขภาพอนามัยของผู้ผลิตที่ต้องเผชิญกับการได้รับสารพิษโดยตรงในขณะที่ผู้ใช้ และผู้บริโภคที่ได้รับสารพิษ หรือสารเคมีที่ตกค้างจากการบริโภคสินค้าที่มีสิ่งเจือปนเหล่านี้เข้าไป 2) ด้านสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ และเสื่อมโทรม มีสารพิษตกค้างไม่ว่าจะเป็นบนพื้นที่การเกษตรอย่าง พื้นที่นา พื้นที่เพาะปลูกต่างๆ และส่งผลไปถึงสัตว์ และสิ่งมีชีวิตต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในระบบนิเวศเหล่านี้ก็พลอยได้รับผลกระทบจากสารพิษตกค้างเหล่านี้ไปด้วย การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาตามมามากมาย จึงเกิดแนวคิดของการพัฒนาซึ่ง แนวทางการพัฒนาที่ผ่านมาตามสหัสวรรษตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 (The Millennium Development Goals

¹ นักศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

หรือ MDGs) เป้าหมายในการพัฒนาในขณะนั้นมีแนวคิดเพียง 8 ด้าน องค์การสหประชาชาติจึงได้เสนอแนวคิดใหม่ในการพัฒนา โลก ใบนี้อีกครั้ง ค.ศ.2015 (Post-2015 Development Agenda โดยมีข้อกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ประการซึ่งจะนำไปใช้ในการพัฒนาโลกใบนี้อีกครั้งตั้งแต่ปี ค.ศ.2015 และให้เรียกว่า Sustainable Development Goals หรือ SDGs) (David, G., 2013) เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษทั้ง 8 ข้อ กำลังจะสิ้นสุดลง โดยประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในหลายประเทศ ซึ่งเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการพัฒนา องค์การสหประชาชาติ จึงได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาขึ้นใหม่โดยอาศัยกรอบความคิดที่มองการพัฒนาเป็น มิติ (Dimensions) ของ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความเชื่อมโยงกัน เรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs)ซึ่งจะใช้เป็นทิศทางการพัฒนาตั้งแต่เดือนกันยายน ปี 2558 ถึงเดือนสิงหาคม 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี โดยประกอบไปด้วย 17 เป้าหมาย 12 มกราคมที่ผ่านมา อิสเทิร์น สเปกตรัม กรุ๊ป (Eastern Spectrum Group) หรือ อีเอสจี ผู้เพาะปลูกพร้อมแปรรูป และให้บริการผลิตภัณฑ์สารสกัดจากกัญชง (CBD) แบบครบวงจรชั้นนำของประเทศ ไทย ได้เริ่มทำการเพาะปลูกพืชกัญชงจำนวน 768,000 ต้น บนพื้นที่ขนาด 200 ไร่ ซึ่งถือเป็นรอบเก็บเกี่ยวแรกในพื้นที่จังหวัดราชบุรี ความสำเร็จของรอบการเพาะปลูกในครั้งนี้จะทำให้อีเอสจีก้าวขึ้นสู่การเป็นผู้นำด้านการเพาะปลูกและแปรรูปผลิตภัณฑ์สารสกัดจาก กัญชงเชิงพาณิชย์ที่สามารถจัดจำหน่ายสินค้าสู่ภาคเอกชนเป็นรายแรก โดยทั่วไปแล้วผู้เพาะปลูกในอุตสาหกรรมต้องขึ้นต้องอาศัย วิธีการเพาะเมล็ดแล้วย้ายไปปลูกในกระถาง หรือเพาะต้นกล้าในเรือนกระจกแล้วจึงย้ายลงดินเพื่อให้เกิดการเจริญเติบโตต่อไป แต่ด้วย การเพาะปลูกในพื้นที่กลางแจ้งเพียงอย่างเดียว ทำให้ อีเอสจี ได้ก้าวข้ามข้อจำกัดของการเพาะปลูกในที่ร่ม และสามารถดำเนินการได้ อย่างมีประสิทธิภาพพร้อมผลผลิตที่มีมากขึ้น ด้วยขนาดกำลังการผลิตที่สูงกว่า ห่วงโซ่อุปทานที่น่าเชื่อถือ และวิธีการเพาะปลูกที่เป็น กรรมสิทธิ์เฉพาะของอีเอสจี ลูกค้านจะสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ประกอบด้วยสารแคนนาบินอยด์บริสุทธิ์ และมีคุณภาพสูงได้อย่าง เต็มที่ อันเป็นการสร้างมูลค่ามหาศาลให้แก่ผู้ประกอบการด้านอาหาร เครื่องดื่ม เครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่มีแผนจะนำ ผลิตภัณฑ์ที่มีสารสกัดแคนนาบินอยด์ และผลิตภัณฑ์จากกัญชงออกสู่ตลาด “ในฐานะผู้เพาะปลูกชั้นนำระดับประเทศ เราเลือกใช้วิธีการ เพาะ เมล็ดลงดินโดยตรง บริษัทของเราจึงยึดยืนที่ไม่เหมือนใครในฐานะผู้นำด้านการเพาะปลูกกลางแจ้งแต่เพียงผู้เดียว เรามุ่งมั่นที่จะ ช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ผลิตในท้องถิ่นให้สามารถตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้น มีความสามารถในการส่งออกมากยิ่งขึ้น ในขณะที่ อุตสาหกรรมกัญชง/กัญชาของประเทศไทยก็สามารถเติบโตได้อย่างเต็มที่” ธนิสร บุญสูง ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร อิสเทิร์น สเปกตรัม กรุ๊ป กล่าวหลังจากเสร็จสิ้นการเพาะปลูกในรอบแรกเป็นที่เรียบร้อยแล้วอีเอสจีจะ อีเอสจี พร้อมทั้งจะรับประกันความสามารถในการส่ง มอบสินค้าสารสกัดจากกัญชงคุณภาพสูงอย่างต่อเนื่องในระดับอุตสาหกรรมภายในเดือนมีนาคม 2565 โดยเมื่อการเก็บเกี่ยวเสร็จสิ้น พืชกัญชงที่ได้จะถูกนำไปเข้าสู่กระบวนการตากแห้งแบบพิเศษ จากนั้นจะถูกส่งไปยังโรงงานสกัดของ อีเอสจี ภายในปี 2565 อีเอสจี จะ สามารถรับคำสั่งซื้อสาร CBD Isolate, Water Soluble CBD, CBD Distillates ในปริมาณมาก (โดยเฉพาะโรงพยาบาล บริษัทยา และผู้ผลิตยา), น้ำมัน CBD และเทอร์พีนที่สกัดจากกัญชงได้ ความสำเร็จในกำลังการผลิตขนาดใหญ่โดยไม่มีการผลิตคุณภาพของ ลินค้ำ ถือเป็นจุดเด่นในการดำเนินงานของอีเอสจี ด้วยห่วงโซ่อุปทานที่แข็งแกร่ง และการเพาะปลูกที่มีประสิทธิภาพ บริษัทให้ความสำคัญกับทุกขั้นตอนการผลิต เพื่อส่งมอบสินค้าที่มีคุณภาพสูงไปยังลูกค้าในปัจจุบันนี้ สารสกัดจากกัญชงสามารถนำมาใช้ใน ผลิตภัณฑ์ได้หลากหลาย เช่น ผลิตภัณฑ์ดูแลผิวพรรณและเครื่องสำอาง อาหารและเครื่องดื่ม ตลอดจนยาแผนโบราณและแผนปัจจุบัน ซึ่งในอุตสาหกรรมเหล่านี้ ผู้ประกอบการสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น ชีวภัณฑ์ มอยส์เจอร์ไรเซอร์ อาหารเสริมสำหรับรับประทาน และเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพที่ผสมสารสกัดจากกัญชง นอกจากนี้ดูแลสุขภาพโดยทั่วไปแล้ว ยังมีโอกาสที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็น นวัตกรรมใหม่ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อต่อสู้กับอาการเจ็บป่วย เช่น การอักเสบของผิวหนัง ความวิตกกังวล หรือความผิดปกติในการนอนได้ อีกด้วย “ที่ อีเอสจี เราเชื่อมั่นในความเชื่อของเราที่มีต่อศักยภาพทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมกัญชงและกัญชาในประเทศไทย เราได้ ส่งเสริมและผลักดันผู้ซื้อ ซึ่งเป็นผู้ประกอบการชั้นนำในตลาดที่กำลังสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์จากสารสกัดจากกัญชาและกัญชง รวมถึงสามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคจำนวนมากได้ เพื่อให้พวกเขาก้าวไปข้างหน้าได้อย่างรวดเร็วและได้เป็นเจ้าแรกใน ไตรมาสที่ 1 ของ ปี 2565” ธนิสร บุญสูง กล่าวสรุป

(ระพีพงศ์ สุพรรณไชยมาตย์, ม.ป.พ.) กล่าวว่า ประเทศไทยมีสมุนไพรค่อนข้างมาก ทั้งในรูปแบบของสมุนไพรที่นำมา ประกอบอาหาร สมุนไพรผสมเครื่องทำยาสมุนไพรใช้สด สมุนไพรแบบแห้ง แต่การใช้สมุนไพรให้เกิดประโยชน์ต่อการรักษาและป้องกัน โรคนั้นแน่นอนว่าต้องใช้ในปริมาณเยอะมากและต้องรับประทานอย่างต่อเนื่องจึงจะเห็นผล การทำความรู้จักสมุนไพรและศึกษา คุณสมบัติให้ถ่องแท้อาจต้องใช้เวลาอันยาวนานไหนจะการนำมาปรุงรับประทานอีก คือ ยุ่งยากเกินไปหลายคนอาจล้มเลิกความตั้งใจได้ง่าย ผู้ประกอบการหลายรายจึงมองเห็นความเป็นไปได้ที่จะนำสมุนไพรมาให้บริการกับประชาชนง่ายขึ้น รูปแบบยอดนิยมที่มักจะนำมาทำกันก็คือ แปรรูปเป็นชาเพราะเราต้องต้มน้ำกันตลอดทั้งวันอยู่แล้ว กัญชาเป็นพืชที่มีสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทและที่ก่อให้เกิดการเสพติดซึ่งมี ทั้งประโยชน์และโทษหลายประการ กัญชา ถูกจัดไว้ในรายการยาเสพติดตามกฎหมายของหลายๆ ประเทศ รวมถึงประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2558-2559 มีความเคลื่อนไหว จากหน่วยงานของทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศไทย เรียกร้องให้มีการทบทวนแก้ไข

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 เพื่อลดภัยจากยาเสพติด รายงานฉบับนี้จึงได้จัดทำขึ้นเพื่อทบทวนสถานการณ์ของการใช้กัญชาทางการแพทย์ และประสบการณ์การเปิดเสรีการใช้กัญชาในต่างประเทศ (อาศัยประเทศเนเธอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา และอูรุกวัย เป็นกรณีศึกษา) งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัย คือ การทบทวนวรรณกรรมจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Medline และรายงานขององค์การอนามัยโลก ผลการศึกษาพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับกัญชาส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในห้องปฏิบัติการหรือทำในสัตว์ทดลอง หากเป็นงานวิจัยในมนุษย์ก็มักเป็นงานวิจัยขนาดเล็กและมักเป็นการเปรียบเทียบผลการรักษาด้วยกัญชากับยาหลอก การเปิดกว้างต่อการใช้กัญชาในต่างประเทศมีหลายระดับ ตั้งแต่อนุญาตให้ใช้ยาที่ผลิตจากสารสกัดจากกัญชาเพื่อเป็นยาเสริมหรือใช้ในผู้ป่วยที่ไม่ตอบสนองต่อการรักษาปกติ บางประเทศอนุญาตให้ใช้กัญชาเพื่อการผ่อนคลาย บางประเทศลดโทษทางอาญาในการเสพและถือครอง แนวทางการเปิดกว้างการใช้กัญชาที่คล้ายกันในหลายประเทศ คือ (1) การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับกัญชามักทำในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป และ (2) มีการวางมาตรการอื่นๆ เสริมอย่างเข้มขันเพื่อป้องกันการใช้กัญชาในทางที่ผิดไปจากวัตถุประสงค์ของกฎหมาย หากประเทศไทยจะดำเนินนโยบายที่เปิดกว้าง ต่อการใช้กัญชา การแยกประเด็นอภิปรายเรื่องการเปิดเสรีการใช้กัญชาออกจากการใช้กัญชาทางการแพทย์จึงมีความสำคัญ อย่างยิ่ง เพื่อลดความสับสนในการสื่อสารกับสังคม รวมถึงรัฐไทยพึงประเมินขีดความสามารถของตนว่าสามารถกำกับดูแล การใช้กัญชาได้มากน้อยเพียงใดดังนั้น

(เสรี พงศ์พิศ, 2552) กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ ปัญหาความยากจนของประชาชนและเป็นแนวทางที่สร้างเศรษฐกิจ สังคม และชุมชนให้มีความยั่งยืน เพราะเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักใช้ทรัพยากร ท้องถิ่น ทำให้คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองในระยะยาวได้อย่างมั่นคง กลุ่มงานพัฒนาวิสาหกิจเกษตรชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร (2549) ได้ อธิบายว่าวิสาหกิจชุมชนหมายถึง กิจกรรมของชุมชนที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรืออื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถี ชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลใน รูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเอง ของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน วิสาหกิจชุมชนเกิดจากการที่คนกลุ่มหนึ่งในชุมชนมารวมมือกันทำการผลิต การแปรรูป การจัดการทรัพยากร การจัดการทุน การจัดการ ตลาด โดยวิสาหกิจชุมชนเน้นการแบ่งปัน การช่วยเหลือกัน มากกว่าการแข่งขัน วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นหน่วยที่ทำให้เกิดความร่วมแรงร่วมใจไม่แตกแยก แบ่งพวก และไม่ต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง ดังนั้น

การดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจคนรักชชา บ้านนาบอน หมู่ 10 ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองจังหวัดเลย เกิดจากแรงบันดาลใจที่จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจคนรักชชาเนื่องจากชาวบ้านปลูกพืชผักเกษตรกันมากตามหมู่บ้าน กลุ่มจึงมองเห็นความเป็นไปได้ที่จะนำสมุนไพรมาให้บริโภคกันง่ายขึ้น จึงมีรูปแบบยอดนิยมนี่มักจะนำมาทำกันก็คือแปรรูปเป็นชาเพราะเราต้องดื่มน้ำกันตลอดทั้งวันอยู่แล้ว จึงปรึกษาหารือกันที่จะนำพืชผักที่ปลูกมาแปรรูปเพื่อเป็นการถนอมพืชผัก เช่น ชากัญชา ชาผักหวานป่า ชามะรุ่ม ชาถั่วดาวอินคา ชาผักเชียงดา ชาผักไชยา ชาสมุนไพรจริงใจ เป็นต้น และเพิ่มมูลค่าให้กับพืชผักทางการเกษตรของชาวบ้านอีกด้วย แต่ในปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจคนรักชชายังประสบปัญหาการดำเนินงานของกลุ่ม ขาดการออกแบบบรรจุภัณฑ์ (Packaging Design) ที่ยังไม่สมบูรณ์แบบ และยังไม่สามารถจดทะเบียนโรงงานปลูกกัญชาได้แต่ปลูกเป็นเชิงพาณิชย์ได้แต่กลุ่มยังต้องดำเนินการเพื่อสำรวจความพร้อมของผลิตภัณฑ์เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงส่งผลกระทบต่อกลุ่มผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจคนรักชชา บ้านนาบอน หมู่ 10 ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองจังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

รูปแบบการวิจัย (Research design) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจคนรักชชา บ้านนาบอน หมู่ 10 ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ดังรายละเอียดข้อประเด็นข้อคำถามการสัมภาษณ์กลุ่มคนรักชชา ต่อไปนี้

- 1) ประเด็นเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มคนรักชชา
- 2) ประเด็นเกี่ยวกับสภาพทั่วไปและปัญหาของกลุ่มคนรักชชา เป็นอย่างไรบ้าง
- 3) ประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมกลุ่มคนรักชชา ควรเป็นอย่างไร
- 4) ประเด็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของกลุ่มคนรักชชา มีอะไรบ้าง

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ประธานกลุ่ม 1 คน เลขานาย 1 คน ที่ปรึกษาโครงการ 1 คน คนสมาชิกกลุ่ม 6 คน รวมกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 9 คน

2.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ประกอบไปด้วย 9 คน คือ

- 2.1.1 นางสาวศุภนธรรส สุวรรณ (ประธานกลุ่ม)
- 2.1.2 นางไพบูรณ์ คิมชะราช (เลขานาย)
- 2.1.3 นางสาวกมลชนก หงส์โง่น (ที่ปรึกษาโครงการ)
- 2.1.4 นางพรพัฒน์ อุตชัย (สมาชิกกลุ่ม)
- 2.1.5 นางจันทร์จิรา เจริญกุล (สมาชิกกลุ่ม)
- 2.1.6 นายทองคุณ สุจิมงคล (สมาชิกกลุ่ม)
- 2.1.7 นางฐานิดา ฝากมิตร (สมาชิกกลุ่ม)
- 2.1.8 นายประสาธ สุจิมงคล (สมาชิกกลุ่ม)
- 2.1.9 นางสาววัฒน์ ชรจันทร์ศรี (สมาชิกกลุ่ม)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

3.1 สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นข้อมูลคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่องการสำรวจการดำเนินงานกลุ่มคนรักชชา บ้านนาบอน หมู่ 10 ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

3.2 เมื่อได้กรอบคำถามผู้วิจัยได้ขอคำแนะนำจากที่ปรึกษาเพื่อความสมบูรณ์ในประเด็นและเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น

3.3 ผู้วิจัยได้ร่วมกันพัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้นและใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริงที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยเพื่อการพัฒนาชุมชน ครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มวิสาหกิจคนรักชชา บ้านนาบอน หมู่ 10 ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ คือ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานต่างๆ ที่มีการเก็บไว้ในบางส่วน

ส่วนที่ 2 เก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิ โดยผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่จัดสร้างขึ้น สัมภาษณ์กับกลุ่มวิสาหกิจคนรักชชา บ้านนาบอน หมู่ 10 ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่วางไว้ การวิเคราะห์เนื้อหาจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อมาเป็นแนวทางสำหรับคำถาม และวิเคราะห์ข้อมูลเก็บรวบรวมข้อมูลตามลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ และพิจารณาความสมบูรณ์ของข้อมูลโดยดูจากวัตถุประสงค์การวิจัย นำเสนอในรูปแบบเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสาหกิจคนรักชชา บ้านนาบอน หมู่ 10 ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ผลการวิจัย

ศึกษาการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจคนรักชชา บ้านนาบอน หมู่ 10 ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานกลุ่มวิสาหกิจคนรักชชา บ้านนาบอน หมู่ 10 ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย เกิดแรงบันดาลใจที่จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจคนรักชชาเพราะว่า ชาวบ้านปลูกพืชผักเกษตรกันมากตามหมู่บ้าน กลุ่มจึงมองเห็นความเป็นไปได้ที่จะนำสมุนไพรมาให้บริโภคกันง่ายขึ้น รูปแบบยอดนิยมที่มักจะทำกันก็คือแปรรูปเป็นชาเพราะเราต้องดื่มนี้กันตลอดทั้งวันอยู่แล้ว จึงปรึกษากันว่าจะนำพืชผักที่ปลูกมาแปรรูปเพื่อเป็นการถนอมพืชผักดังนั้นกลุ่มจึงมีผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม คือ ชาถั่วเขียว ชาผักหวานป่า ชามะรุ้ม ชาถั่วดาวอินคา ชาผักเชียงดา ชาผักไชยา ชาสมุนไพรรางจืด เป็นต้น แต่สิ่งที่กลุ่มยังขาด คือ การสร้างบรรจุภัณฑ์ (Packaging Design) ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม และไม่สามารถให้จดทะเบียนโรงเรือนปลูกกล้วยไม้ได้เพราะกลุ่มยังทำหนังสือขออนุญาต

โครงการปลูกกล้วยชาครีวเรือนละ 6 ต้น ยังไม่ผ่าน ปลูกเป็นเชิงพาณิชย์ได้แต่กลุ่มยังต้องดำเนินการเพื่อสำรวจความพร้อมของผลิตภัณฑ์เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อกลุ่มดังนี้

1. ผู้ผลิตได้รับผลกระทบเนื่องจากกลุ่มวิสาหกิจคนรักชา ยังไม่สามารถให้จดทะเบียนโรงเรือนปลูกกล้วยชาได้ เพราะกลุ่มยังทำหนังสือขออนุญาตโครงการปลูกกล้วยชาครีวเรือนละ 6 ต้น ยังไม่ผ่านแต่ปลูกเป็นเชิงพาณิชย์ได้แต่กลุ่มยังต้องดำเนินการเพื่อสำรวจความพร้อมของผลิตภัณฑ์เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว
2. สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจคนรักชาได้รับผลกระทบเนื่องจากมีการปลูกพืชผักทางการเกษตรเป็นจำนวนมาก สมาชิกภายในกลุ่มจึงได้คิดค้นผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรเพื่อนำไปแปรรูปเป็นชาต่างๆ จึงเริ่มบรรจุภัณฑ์ และวางแผนจัดจำหน่ายแต่ยังไม่มีการตลาดให้ทดลองขาย จึงทำให้สมาชิกกลุ่มไม่มีรายได้
3. บรรจุภัณฑ์ (Packaging Design) กลุ่มวิสาหกิจคนรักชาเริ่มมีบรรจุภัณฑ์ (Packaging Design) แต่ยังไม่สมบูรณ์แบบเพราะยังขาดสรรพคุณ วิธีการรับประทาน และวิธีการเก็บรักษา

ภาพที่ 1 รูปแบบผลิตภัณฑ์สมุนไพรต่างๆในกลุ่มวิสาหกิจคนรักชา บ้านนาบอน หมู่ 10 ตำบลชัยพุกษ์ อำเภอมือง จังหวัดเลย
(ที่มา: ณิชฐพันธ์ ขาวนา, 2565)

ภาพที่ 2 และ 3 ตอนลงพื้นที่เก็บข้อมูลในกลุ่มวิสาหกิจคนรักชา บ้านนาบอน หมู่ 10 ตำบลชัยพุกษ์ อำเภอมือง จังหวัดเลย การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้รูปแบบสัมภาษณ์เจาะลึก
(ที่มา: พรสวรรค์ โอหารพิริยกุล, 2565)

อภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์การวิจัย การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจคนรักชา บ้านนาบอน หมู่ 10 ตำบลชัยพุกษ์ อำเภอมือง จังหวัดเลย พบว่า ผู้ผลิตได้รับผลกระทบคือ 1.กลุ่มวิสาหกิจคนรักชา ยังขาดการสร้างบรรจุภัณฑ์ (Packaging Design) และไม่สามารถให้จดทะเบียนโรงเรือนปลูกกล้วยชาได้ เพราะกลุ่มยังทำหนังสือขออนุญาตโครงการปลูกกล้วยชาครีวเรือนละ 6 ต้น ยังไม่ผ่านแต่ปลูกเป็นเชิงพาณิชย์ได้แต่กลุ่มยังต้องดำเนินการเพื่อสำรวจความพร้อมของผลิตภัณฑ์เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว สมาชิกกลุ่มได้รับผลกระทบ 2. สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจคนรักชาได้รับผลกระทบเนื่องจากมีการปลูกพืชผักทางการเกษตรเป็นจำนวนมาก สมาชิกภายในกลุ่มจึงได้

คิดค้นผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรเพื่อนำไปแปรรูปเป็นชาต่างๆ จึงเริ่มบรรจุภัณฑ์ และวางแผนจัดจำหน่ายแต่ยังไม่มีการตลาดให้ทดลองขาย จึงทำให้สมาชิกกลุ่มไม่มีรายได้ และ 3.การสร้างบรรจุภัณฑ์ (Packaging Design) กลุ่มวิสาหกิจคนรักชาเริ่มมีบรรจุภัณฑ์ (Packaging Design) แต่ยังไม่สมบูรณ์แบบ เพราะยังขาดสรรพคุณ วิธีการรับประทาน และวิธีการเก็บรักษา ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยและสอดคล้องกับ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2549) กล่าวว่า กัญชา ถูกจัดไว้ในรายการยาเสพติดตามกฎหมายของหลายๆ ประเทศ รวมถึงประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2558-2559 มีความเคลื่อนไหว จากหน่วยงานของทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศไทย เรียกร้องให้มีการทบทวนแก้ไขพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 เพื่อถอดกัญชาออกจากรายการยาเสพติด แต่ในปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุข (สธ.) ได้อนุมัติให้กัญชาสารสกัดจากทุกส่วนของพืชกัญชาหรือกัญชงยกเว้นที่ไม่เป็นยาเสพติดให้โทษ คือ ก. สารสกัดจากพืชกัญชากัญชง เฉพาะที่ได้จากการอนุญาตปลูกในประเทศ ในทุกส่วนที่มีปริมาณสาร THC ไม่เกิน 0.2% โดยน้ำหนัก และ ข. สารสกัดจากเมล็ดกัญชา กัญชง ที่ได้จากการปลูกในประเทศเช่นกันแต่ในประเทศไทยมีสมุนไพรค่อนข้างมาก ทั้งในรูปแบบของสมุนไพรที่นำมาประกอบอาหาร สมุนไพรผสมเครื่องทำยาสมุนไพรใช้สด สมุนไพรแบบแห้ง แต่การใช้สมุนไพรให้เกิดประโยชน์ต่อการรักษาและป้องกันโรคนั้นแน่นอนว่าต้องใช้ในปริมาณเยอะมากและต้องรับประทานอย่างต่อเนื่องจึงจะเห็นผล การทำความรู้จักสมุนไพรและศึกษาคุณสมบัติให้ถ่องแท้อาจต้องใช้เวลานานไหนจะการนำมาปรุงรับประทานอีก คือ ยุ่งยากเกินไปหลายคนอาจล้มเลิกความตั้งใจได้ง่าย ผู้ประกอบการหลายรายจึงมองเห็นความเป็นไปได้ที่จะนำสมุนไพรมาให้บริโภคกันง่ายขึ้น รูปแบบยอดนิยมนี่มักจะนำมาทำกันก็คือแปรรูปเป็นชาเพราะเราต้องดื่มน้ำกันตลอดทั้งวันอยู่แล้วดังนั้นวิสาหกิจชุมชนเกิดจากการที่คนกลุ่มหนึ่งในชุมชนมารวมมือกันทำการผลิต การแปรรูป การจัดการทรัพยากร การจัดการทุน การจัดการ ตลาด โดยวิสาหกิจชุมชนเน้นการแบ่งปัน การช่วยเหลือกัน มากกว่าการแข่งขัน วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นหน่วยที่ทำให้เกิดความร่วมแรงร่วมใจไม่แตกแยก แบ่งพวก และไม่ต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง

บทสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 นางสาวสุนทรธรร สุวรรณ กล่าวว่า “กลุ่มวิสาหกิจคนรักชา บ้านนาบอน หมู่ 10 ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย เกิดจากแรงบันดาลใจที่จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจคนรักชาเพราะว่า ชาวบ้านปลูกพืชผักเกษตรกันมากตามหมู่บ้าน จึงรับประทานพืชผักไม่ทันชาวบ้านจึงอยากเกิดการถนอมพืชผักให้กินได้นาน และมีสภาพที่หลากหลายต่อการบริโภคชาวบ้านจึงปรึกษาร้านอาหารที่จะนำพืชผักที่ปลูกมาแปรรูปเพื่อเป็นการถนอมพืชผัก เช่น ชากัญชา ชาผักหวานป่า ชามะรุ่ม ชาถั่วดาวอินคา ชาผักเชียงดา ชาผักไชยา ชาสมุนไพรรางจืด เป็นต้น และเพิ่มมูลค่าให้กับพืชผักทางการเกษตรของชาวบ้าน ”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 นางไพบูรณ์ คิมขะราช กล่าวว่า “ตอนนี้กลุ่มวิสาหกิจคนรักชา บ้านนาบอน หมู่ 10 ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย ยังขาดการสร้างบรรจุภัณฑ์ (Packaging Design) ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม และไม่สามารถให้จดทะเบียนโรงเรือนปลูกกัญชาได้เพราะกลุ่มยังทำหนังสือขออนุญาตโครงการปลูกกัญชาครัวเรือนละ 6 ต้น ยังไม่ผ่าน จึงไม่สามารถปลูกกัญชาได้ ”

สรุปผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่าในปัจจุบันนี้ สารสกัดจากกัญชงสามารถนำมาใช้ในผลิตภัณฑ์ได้หลากหลาย เช่น ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ผสมสารสกัดจากกัญชง และมีโอกาสที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นนวัตกรรมใหม่ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อต่อสู้กับอาการเจ็บป่วย แต่แน่นอนว่าต้องใช้ในปริมาณเยอะมากและต้องรับประทานอย่างต่อเนื่องจึงจะเห็นผล กลุ่มจึงมองเห็นความเป็นไปได้ที่จะนำสมุนไพรมาให้บริโภคกันง่ายขึ้น จึงมีรูปแบบยอดนิยมนี่มักจะนำมาทำกันก็คือแปรรูปเป็นชาเพราะเราต้องดื่มน้ำกันตลอดทั้งวันอยู่แล้ว จึงปรึกษาร้านอาหารที่จะแปรรูปสมุนไพร กลุ่มจึงมองเห็นความเป็นไปได้จึงทำพืชผักที่ปลูกมาแปรรูปเพื่อเป็นการถนอมพืชผัก และเพิ่มมูลค่าให้กับพืชผักทางการเกษตรของชาวบ้าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยกลุ่มวิสาหกิจคนรักชา บ้านนาบอน หมู่ 10 ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย มีประเด็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ตั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่า ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจในการปลูกกัญชา เชิงพาณิชย์ โดยให้สำนักงานพัฒนาชุมชนให้ความรู้และส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจคนรักชา บ้านนาบอน หมู่ 10 ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษา การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจคนรักซ์ชา บ้านนาบอน หมู่ 10 ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย แต่ยังไม่สามารถอธิบายถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนากลุ่มคนรักซ์ชา บ้านนาบอน หมู่10 ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

เอกสารอ้างอิง

กมลชนก หงส์โง่น. (12 1 2021). ปวีณา ศรีโพธิ์งาม สัมภาษณ์.

ด่วน! สธ.ปลดล็อก "กัญชา" พันธุ์ชียาเสพติด ส่งไม้ต่อให้บอร์ด ป.ป.ส. ไฟเขียว . 2559, แหล่งที่มา: <https://1th.co/go6fc6fc6fc>. [21 มกราคม 2565].

ธนีสร บุญสูง. (2022). **ปลูกพืชกัญชงเชิงพาณิชย์ ปลูกสำเร็จครั้งแรกในราชบุรี**. เข้าถึงได้จาก: <https://1th.co/go6fb6fb6fb>. (วันที่ค้น ข้อมูล: 7 มีนาคม 2565).

ธัญญพัทธ์ มุ่งพัฒนสุนทร. (2564). **การเสริมสร้างศักยภาพนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ปลอดสาร: หมู่บ้านหม้อแกงทอง**. มหาวิทยาลัยพะเยา.

ไพบูรณ์ คิมชะราช. (19 12 2021). ปวีณา ศรีโพธิ์งาม สัมภาษณ์.

ระพีพงศ์ สุพรรณไชยมาตย์. (2561). **ประโยชน์และโทษที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้กัญชาในทางการแพทย์และการเปิดเสรีการใช้กัญชา**. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข.12(1),71-94.

วนิดา รอดยุทธรและดลฤดี อัจฉารัญญ. (2019). **การพัฒนารูปแบบการจัดทำแผนการคุ้มครองสมุนไพรและบริเวณถิ่นกำเนิดสมุนไพร แบบมีส่วนร่วม ในพื้นที่ป่าชุมชนภูตะเกา เขตพื้นที่ตำบลสามสวน อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ**. ม.ป.ท. สืบค้นเมื่อ วันที่ 23 ธันวาคม 2564.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **ร่าง แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่12 พ.ศ.2560-2564 (4) กระทรวงสาธารณสุข**.

สุคนธรส สุวรรณ. (19 12 2021). ปวีณา ศรีโพธิ์งาม สัมภาษณ์.

เสรี พงศ์พิศ. (2552: 9-10). **แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา**. วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 99-123.